

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het regionale politiekorps Utrecht.

Datum: 2 februari 2012

Rapportnummer: 2012/014

Feiten

De politieambtenaren C. en B. zagen verzoeker op 12 augustus 2009 zonder helm op een scooter rijden. Zij gingen op hun motor achter verzoeker aan, die ervandoor ging. C. reed voorop en met hoge snelheid reden hij en verzoeker een woonwijk in waar kinderen aan het spelen waren. Hierbij werden snelheden van 50 km per uur, 70 km per uur en 90 km per uur gehaald.

Politieambtenaar C. heeft tijdens de achtervolging een aantal malen geroepen dat verzoeker moest stoppen, maar dit had geen resultaat. Voorts heeft C. verzoeker tweemaal een klap op zijn achterhoofd gegeven, maar ook dit leidde er niet toe dat verzoeker stopte. Vervolgens heeft C. tweemaal tegen de scooter van verzoeker geschopt, maar verzoeker stopte ook nu niet.

Nadat verzoekers scooter klem kwam te zitten tussen de stoeprand en de motor van politieambtenaar C., is verzoeker weggerend. C. is achter hem aan gegaan. Om verzoeker aan te kunnen houden, heeft C. verzoeker een "low-kick" gegeven, gevolgd door enkele klappen tegen zijn lever. Ook heeft C. verzoeker bij zijn keel gegrepen.

Verzoeker diende naar aanleiding van deze achtervolging en aanhouding een klacht in bij de politie. De korpsbeheerder achtte verzoekers klachten ongegrond, met uitzondering van de klacht dat C. hem een klap tegen zijn lever had gegeven en hem bij de keel had gegrepen. Hierop wendde verzoeker zich tot de Nationale ombudsman.

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Utrecht tijdens een achtervolging en aanhouding de grenzen van proportionaliteit en subsidiariteit hebben overschreden.

Visie verzoeker

Verzoeker heeft verklaard dat de politieambtenaren op 12 augustus 2009 op hun motor achter hem aan kwamen rijden en dat hij daar zenuwachtig van werd. Verzoeker was bang, want hij had geen helm op en geen certificaat bij zich.

Verzoeker weet niet met welke snelheid hij tijdens de achtervolging heeft gereden. Als de politieambtenaren zeggen dat hij met 70 km per uur heeft gereden, dan zal het wel zo zijn, aldus verzoeker.

Verzoeker heeft desgevraagd laten weten dat hij schrok en nog banger werd van de tikken, die politieambtenaar C. hem op zijn achterhoofd gaf. Toen C. tegen de kap van de scooter heeft getrapt, ging de scooter wel wat naar links en naar rechts, maar verzoeker bleef gewoon doorrijden. Even later heeft verzoeker de scooter weggegooid en is hij gaan rennen. Hij kreeg een pijnlijke trap van C., waarna hij is gevallen en zijn knie heeft opengehaald. Volgens verzoeker was de trap niet nodig, omdat C. dicht genoeg bij hem stond om hem op een normale wijze aan te houden. Vervolgens kreeg hij een aantal stompen tegen zijn lever en is hij bij zijn keel gegrepen. C. heeft volgens verzoeker de grens van het toelaatbare overschreden en er hadden ongelukken met grote lichamelijke gevolgen kunnen ontstaan, voor zowel verzoeker als C.

Het hele optreden heeft veel indruk op verzoeker gemaakt. Hij slaapt slecht, slikt pillen en loopt nu bij een psycholoog.

Visie korpsbeheerder

De korpsbeheerder heeft tijdens de interne klachtbehandeling het advies van de klachtencommissie overgenomen. De klachtencommissie kon verzoeker niet volgen in de stelling dat de politieambtenaren tijdens de achtervolging de grenzen van proportionaliteit en subsidiariteit hadden overschreden. Door verzoeker aanvankelijk mondeling te vorderen te stoppen en niet direct tegen de beschermkap van de scooter te trappen, heeft politieambtenaar C. in overeenstemming met het vereiste van subsidiariteit gehandeld. Voorts heeft C. volgens de commissie voldaan aan het vereiste van proportionaliteit door niet onnodig vaak tegen het hoofd van verzoeker te tikken en evenmin onnodig vaak tegen de beschermkap van de scooter te trappen. De commissie was van mening dat verzoeker C. tijdens de achtervolging tot de grens van het toelaatbare heeft gedreven door op geen enkele wijze gehoor te geven aan de vele vorderingen om te stoppen. C. heeft gevaarlijk dicht de grenzen van het toelaatbare opgezocht door met hoge snelheid rijdend tweemaal tegen het achterhoofd van verzoeker te tikken en tweemaal tegen de beschermkap van de scooter te trappen, maar die grens echter niet overschreden, aldus de commissie. De klachtencommissie achtte de klacht ongegrond.

Voorts was de klachtencommissie van mening dat de "low-kick" om verzoeker te vloeren een geoorloofd middel was om verzoeker snel en zonder kans op letsel te doen stoppen. De stoten tegen de lever waren echter in strijd met het vereiste van subsidiariteit, aangezien C. een klemtechniek had kunnen toepassen om verzoeker tegen de grond te houden tot B. hem kon assisteren. Ook het vastgrijpen van de keel was een te zwaar middel, nu verzoeker al onder controle was gebracht. Het aantal stoten tegen de lever en de duur van het vastgrijpen van de keel achtte de commissie voorts in strijd met het vereiste van proportionaliteit.

De commissie achtte deze klacht gegrond voor zover deze ziet op het geven van stoten tegen de lever en het grijpen van verzoekers keel. Voor het overige achtte de commissie de klacht ongegrond.

Visie betrokken politieambtenaren

Betrokken politieambtenaar C. heeft verklaard dat hij een scooter zag rijden en dat de bestuurder geen helm droeg. Verzoeker bevond zich op dat moment op de openbare weg. Vervolgens is verzoeker het fietspad en het trottoir opgegaan en een woonwijk ingereden.

Politieambtenaar B. heeft verklaard dat verzoeker meteen reageerde toen hij de politie-ambtenaren zag. Er was op dat moment nog niets aan de hand. B. had gezien dat verzoeker met hen bezig was, want hij keek een aantal malen achterom.

Volgens de politieambtenaren reed verzoeker op een Gillera Runner. Dat is een bromscooter die kan worden opgevoerd tot 70 km per uur. Als de politie zo'n scooter ziet, wordt deze vaak gecontroleerd. Deze scooters worden in wijken als Kanaleneiland vaak gebruikt bij straatroven, vanwege de hoge snelheid die ze kunnen halen.

De combinatie van het type scooter en het gedrag van verzoeker was aanleiding om verzoeker te controleren.

C. heeft aangegeven aanvankelijk 90 km per uur op de openbare weg te hebben gereden om verzoeker bij te kunnen houden. Verzoeker zelf heeft tot 70 km per uur gereden, aldus C. In de woonwijk heeft ook C. tot 70 km per uur gereden. De snelheid waarmee verzoeker reed en waarmee hij een groot risico vormde, was voor C. een afweging om de achtervolging voort te zetten.

Ten aanzien van het geweldgebruik heeft C. verklaard dat hij eerst tweemaal naar verzoeker heeft geschreeuwd dat hij moest stoppen. Toen dit niet hielp, heeft hij verzoeker tweemaal een tik op zijn achterhoofd gegeven. Nadat was gebleken dat dit ook geen resultaat had, heeft C. tweemaal een trap gegeven tegen de kap van de scooter, maar ook nu reed verzoeker gewoon verder.

Toen verzoeker klem kwam te zitten tussen de motor van C. en de stoerprand, heeft verzoeker zijn scooter weggegooid en is hij gaan rennen. C. moest eerst zijn motor wegzetten, en is er in zijn zware motorpak, motorschoenen en helm achteraan gegaan. Het was behoorlijk warm en C. dacht dat hij het niet lang zou volhouden. Verzoeker is een stuk kleiner en had soepele kleding en gypies aan. Toen C. bij verzoeker in de buurt kwam, heeft hij hem een "low-kick" gegeven, hetgeen wil zeggen dat hij met zijn scheenbeen tegen verzoekers benen heeft getrapt. C. heeft verklaard dat hij dit heeft

gedaan omdat verzoeker van hem wegliep en de afstand alleen maar groter werd.

B. heeft aangegeven dat zij door het gedrag van verzoeker gedwongen werden steeds meer geweld toe te passen.

C. heeft gesteld dat hij achteraf gezien op dezelfde wijze zou hebben opgetreden. Achteraf hoorde hij dat het slechts ging om het rijden zonder helm en zonder certificaat, maar dat wist hij toen niet. Op dat moment vertoonde verzoeker gedrag dat vragen opriep. De wijk waarin het voorval zich afspeelde, speelde hierbij een rol. De wijk is een zorgenkindje, waar veel criminaliteit plaatsvindt. De politie mocht destijds niet alleen de wijk in gaan. Er was in het verleden al vaker sprake geweest van belaging waarbij stenen naar de politie werden gegooid, aldus B.

B. heeft verklaard dat wanneer hij voorop zou hebben gereden, hij op dezelfde wijze zou hebben gehandeld als C. heeft gedaan.

Oordeel Nationale ombudsman

1. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat de overheid een middel kiest om haar doel te bereiken dat niet onnodig ingrijpt in het leven van de burger en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel. Dit betekent dat de politie alleen geweld mag gebruiken als een aanhouding niet op andere, minder ingrijpende wijze mogelijk is.

2.1 Ten aanzien van het geven van de tikken tegen verzoekers hoofd en het trappen tegen de scooter overweegt de Nationale ombudsman het volgende. Vast is komen te staan dat de politieambtenaren C. en B. verzoeker zonder helm op een Gillera Runner zagen rijden en hem wilden controleren. Het is aannemelijk dat verzoeker het fietspad en het trottoir opreed om te ontkomen aan de politieambtenaren. Verzoeker keek een aantal malen achterom en reed met hoge snelheid de woonwijk in. Het is niet vreemd dat dit vluchtgedrag de indruk heeft gewekt dat verzoeker iets te verbergen had. Het is dan ook logisch dat de politieambtenaren hem wilden controleren, zeker gezien het feit dat dit voorval zich afspeelde in een wijk waarin veel criminaliteit wordt gepleegd. Bovendien reed verzoeker op een type scooter dat makkelijk is op te voeren en waarmee volgens de politie veel overvallen worden gepleegd. Het was dan ook geen optie om verzoeker te laten gaan. Politieambtenaar C. is op zijn motor achter verzoeker aan gereden en heeft eerst tweemaal geprobeerd om verzoeker middels een bevel hiertoe te laten stoppen. Toen bleek dat verzoeker niet voornemens was hieraan gehoor te geven, heeft C. hem twee keer een tik tegen zijn achterhoofd gegeven. Deze tikken waren niet zodanig dat verzoeker hierdoor (veel) pijn had; hij schrok er slechts van. Verzoeker reed gewoon door en op een zeker moment heeft C. hem twee maal een trap tegen de beschermkap van zijn scooter gegeven. Deze trappen waren niet zodanig dat verzoeker zijn scooter niet meer onder

controle kon houden. Toen verzoeker door C. werd klemgereden, probeerde hij er rennend vandoor te gaan. Politieambtenaar C. heeft dus aanvankelijk geprobeerd verzoeker mondeling tot stoppen te dwingen, maar dit hielp niet.

Nu het niet mogelijk bleek verzoeker zonder gebruikmaking van geweld te doen stoppen en de ingezette middelen niet van zodanige aard waren dat deze als disproportioneel moeten worden aangemerkt, was het optreden in zoverre geoorloofd.

2.2 Ten aanzien van het geven van de "low-kick" overweegt de Nationale ombudsman het volgende. Zoals hierboven reeds is gesteld had C. eerder geprobeerd om verzoeker op een minder ingrijpende wijze en zonder geweld aan te houden. Verzoeker had gedurende de achtervolging laten zien dat hij er alles aan deed om uit handen van de politie te blijven. Het lag dan ook in de rede ervan uit te gaan dat verzoeker zich ook te voet niet gewonnen zou geven. Gelet op de achterstand die C. al had en op het feit dat hij bovendien minder snel was vanwege zijn zware motorkleding en helm, is de Nationale ombudsman van oordeel dat C. verzoeker door middel van een "low-kick" onderuit mocht halen, nu andere middelen eerder niet mochten baten. Niet aannemelijk is geworden dat C. verzoeker op normale wijze kon aanhouden. Ten opzichte van verzoeker heeft C. - afgezien van het stoten tegen de lever en het dichtknijpen van de keel, welke gedragingen al door de korpsbeheerder in de interne klachtbehandeling zijn afgekeurd - de grenzen van proportionaliteit en subsidiariteit niet overschreden. Hiermee is het evenredigheidsvereiste niet geschonden.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

2.3 De Nationale ombudsman merkt voorts op dat verzoeker en politieambtenaar C. de omgeving in gevaar hebben gebracht door met zeer hoge snelheden door een woonwijk te rijden, waar kinderen buiten aan het spelen waren. De Nationale ombudsman zet dan ook kritische vraagtekens bij de snelheid waarmee C. de achtervolging heeft voortgezet. Het is de vraag of het belang van de standhouding van verzoeker het nemen van deze risico's rechtvaardigde. Gelukkig is het in deze zaak goed afgelopen en zijn er geen omstanders bij het voorval betrokken geraakt, maar de achtervolging had ook een andere afloop kunnen hebben.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Utrecht, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Utrecht, is niet gegrond.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer